

RA-MA BUỘC TỘI

(Trích sử thi *Ra-ma-ya-na* – VAN-MI-KI)

I – BÀI TẬP

1. Câu hỏi 1, sách giáo khoa, trang 69.

2. Ra-ma cứu Xi-ta vì lí do gì và ruồng bỏ nàng vì lí do gì ? Hai lí do đó có mâu thuẫn với nhau không ? Qua đó, anh (chị) thấy thực chất Ra-ma là người có tính cách mâu thuẫn hay thống nhất ?

3. Sau khi Xi-ta dững cảm bước vào ngọn lửa, anh (chị) thử hình dung tâm trạng của Ra-ma trong hai trường hợp sau :

a) Xi-ta được thần Lửa cứu sống (như trong truyện).

b) Xi-ta chết trong lửa (lược bỏ yếu tố huyền thoại).

4. Câu hỏi 4, sách giáo khoa, trang 69.

5. Thử so sánh hai tình huống mà Ra-ma (trong đoạn trích *Ra-ma buộc tội*) và Uy-lít-xơ (trong đoạn trích *Uy-lít-xơ trở về*) trải qua. Sự giống nhau trong cách kết thúc truyện cho thấy điểm gì chung giữa hai tác phẩm này ?

6. Câu hỏi 5, sách giáo khoa, trang 69.

7. So sánh ba nhân vật : Ra-ma (trong đoạn trích *Ra-ma buộc tội*), Uy-lít-xơ (trong đoạn trích *Uy-lít-xơ trở về*) và Đăm Săn (trong đoạn trích *Chiến thắng Mtao Mxây*), ta thấy :

a) Cả ba đều là những anh hùng.

b) Đăm Săn chiến đấu là để giành lại vợ, đồng thời cũng mang lại sự giàu mạnh và uy danh cho toàn thể cộng đồng. Còn Ra-ma được ca ngợi về sức mạnh đạo đức, lòng từ thiện và Uy-lít-xơ được ca ngợi về sức mạnh của trí tuệ.

c) Cả ba đều là những biểu tượng cho sức mạnh trí tuệ của nhân dân.

Trong ba đáp án trên, có một đáp án không chính xác, anh (chị) hãy gạch bỏ và giải thích tại sao.

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Ví dụ về các phương thức cấu tạo lời văn trong đoạn trích :

– Lời kể : "Gia-na-ki khiêm nhường đứng trước Ra-ma [...]".

– Lời thoại : "Hỡi phu nhân cao quý ! Ta đưa nàng tới đây [...]".

– Lời miêu tả : "[...] người đẹp khuôn mặt bông sen với những cuộn tóc lượn sóng [...]".

Đoạn trích được cấu tạo bởi cả ba phương thức trên nhưng lời thoại chiếm vị trí quan trọng nhất. Lời thoại vừa tham gia vào quá trình phát triển của câu chuyện vừa đóng vai trò chủ yếu trong việc thể hiện tư tưởng, tâm trạng và cảm xúc của các nhân vật. Lời Ra-ma lạnh lùng, lời Xi-ta đắm trong nước mắt, thể hiện sự đau khổ tột cùng của nàng.

2. Ra-ma cứu Xi-ta là vì danh dự nhưng buộc tội rồi ruồng bỏ nàng cũng là vì danh dự. Không thể khẳng định rằng, Xi-ta không còn trong sáng nhưng Ra-ma cũng không thể chấp nhận bất cứ một sự mờ ám nào có thể làm ảnh hưởng tới danh dự và vinh quang của chàng. Đối với các anh hùng thời xưa, danh dự là yếu tố quan trọng nhất, bởi vậy tuy vừa cứu Xi-ta xong lại ruồng bỏ nàng nhưng những hành động của Ra-ma vẫn rất nhất quán.

3. Ra-ma đã không ngăn cản Xi-ta bước vào ngọn lửa. Ở đây cần phải hiểu vấn đề theo bút pháp sử thi. Ra-ma không hề coi thường Xi-ta nhưng chàng hành động vì lòng kiêu hãnh và cũng là để làm sáng tỏ lẽ phải.

Nếu Xi-ta chết trong lửa, Ra-ma có thể đau đớn nhưng không hối hận vì danh dự và vinh quang của chàng được bảo toàn.

Xi-ta không chết. Nàng đã được thần Lửa cứu sống. Điều đó chứng tỏ nàng hoàn toàn trong sáng, không hề phản bội Ra-ma. Đó là một kết thúc hoàn hảo, vừa cứu được Xi-ta vừa bảo toàn được danh dự cho Ra-ma. Mọi mối nghi ngờ được gỡ bỏ, Ra-ma hẳn đã rất vui sướng trong cảnh đoàn viên.

4. Hình ảnh Xi-ta bước vào lửa là một chi tiết vừa mang tính hiện thực vừa mang màu sắc huyền thoại. Để chứng tỏ mình trong sạch, Xi-ta kiên quyết bước lên giàn hoả thiêu. Trong hoàn cảnh của nàng thì đây là cách duy nhất để nàng bảo vệ danh dự cho mình trước Ra-ma và trước tất cả mọi người. Cảnh Xi-ta đứng trên giàn hoả thiêu được miêu tả như một nghi lễ thiêng liêng : "Các bậc thánh, các chư thần nhìn Xi-ta bước vào lửa, chẳng khác một lễ vật trong lễ tế sinh".

Trong khi thân Lửa A-nhi chưa ra tay cứu giúp Xi-ta, những người khác cũng có suy nghĩ và cử chỉ tương tự. Bởi coi đó là một nghi lễ thiêng liêng nên mọi người (kể cả các loài khỉ Rắc-sa-xa và Va-na-ra) cũng chỉ biết "kêu khóc vang trời", coi Xi-ta "như một thiên thần bị đuổi khỏi trời do một thần chú nguỵên rủa".

Tạo dựng nên tình huống này, tác giả đã thể hiện rõ những đặc điểm cơ bản của một tác phẩm sử thi. Trong sử thi, mọi vấn đề đều phải rạch ròi, dứt khoát, bởi vậy tính cách của các nhân vật sử thi đều dứt khoát, mạnh mẽ, có khi đến mức quyết liệt.

5. Ra-ma và Uy-lít-xơ cùng hướng đến cảnh đoàn viên nhưng ở trong hai tình cảnh trái ngược. Trong khi Uy-lít-xơ phải tìm cách để chứng tỏ được mình với vợ thì Ra-ma lại phải chứng minh sự trong sạch của vợ để bảo vệ danh dự cho mình.

Tuy nhiên, cả hai câu chuyện đều có kết thúc đoàn viên vui vẻ. Mọi nghi ngờ được cởi bỏ hoàn toàn, các nhân vật đều được đoàn tụ trong hạnh phúc. Điều đó cho thấy con người của mọi thời đại đều ước mơ một cuộc sống ấm no, hạnh phúc theo quan niệm "Ở hiền thì gặp lành", cái thiện nhất định sẽ chiến thắng cái ác.

6. Nghệ thuật miêu tả tâm lí của tác giả thể hiện rõ nhất qua hai hình tượng Ra-ma và Xi-ta, đặc biệt là hình tượng Ra-ma. Tâm trạng của Ra-ma được thể hiện qua xung đột tâm lí. Sau khi giải quyết những xung đột cộng đồng thì Ra-ma phải giải quyết xung đột cá nhân, trong đó đỉnh điểm là cơn ghen tuông và mối nghi ngờ về đức hạnh của Xi-ta. Mâu thuẫn trong con người Ra-ma lúc này là mâu thuẫn giữa danh dự, bổn phận và tình yêu. Yêu Xi-ta hết mình nhưng Ra-ma cũng ghen tuông cực độ, chàng sẵn sàng để cho ngọn lửa ghen tuông đốt cháy mình và ruồng bỏ Xi-ta, thậm chí sẵn sàng chấp nhận để cho Xi-ta bước vào lửa.

- Diễn biến tâm lí của nhân vật Xi-ta cũng được miêu tả rất sâu sắc. Từ vui mừng phấn khởi, hi vọng Ra-ma dang tay đón mình, Xi-ta đã đau khổ cực độ khi người chồng mà nàng hết mực yêu thương cất tiếng buộc tội nàng, đòi ruồng bỏ nàng.

- Càng đau khổ bao nhiêu thì Xi-ta lại càng mạnh mẽ, kiên quyết bấy nhiêu. Nàng không ngần ngại bước vào lửa để bảo vệ danh dự và sự trong sạch của mình.

7. Đáp án (c) không chính xác. Học sinh so sánh ba nhân vật và kết luận : nhân vật nào được xây dựng như là một biểu tượng của trí tuệ con người.